

P. 11.132

SUCEAVA

MARTIE-PRIER 1931

AN VI
1931

Făt-Frumos

Nr. 2

Director: LECA MORARIU

Costică Lupu în „Moș Ciocârlan”

29 și 30 Martie 1931

Jubileul semicentenar al soc. muzicale „Armonia”

3.150

935.104

Paraziți culturali (Continuare)

...cari refuzând să ne achite abonamentul vor răspunde în fața barei justiciare:

1. Particulari: Em. Bancescu, avocat Rădăuți (Bucovina) 200 lei p. 1929 și 35 lei p. 1930; Vasile Botezat, dir. școl. Ilișești 150 lei p. 1927; Dim. Daneliuc, dir. școl. Gura-Solcii 150 lei p. 1927; Gheorghe Popescu, revizor școl. Câmpulung 200 lei p. 1929 și 100 lei p. 1930; Păr. Mihai Tipa, paroh Solca 200 Lei p. 1930; — 2. Instituții: Camera de comerț Botoșani 200 lei p. 1929; Dir. Seminarului Central, București 135 lei p. 1929; Liceul „Laurian“, Botoșani 200 lei p. 1929... (Urmează!)

FĂT-FRUMOS

AN VI
1931

Director: LECA MORARIU

Nr. 2

La Semicentenarul „Armoniei” *)

Leon Goian

Primul preș. al „Armoniei”
(1881—1886)

La 18 Iulie al acestui an se împlinește jumătate de veac de când — sub sugestia dârzului Român Mitropolitul Silvestru — într-o adunare generală constitutivă, a luat ființă „Societatea de cântare Armonia”. Jumătate de veac pentru o asemenea societate e un fapt asupra căruia putem stărui. Vârsta unei jumătăți de veac n’o prea ajung asociațiile prea alintate de soartă; și prea arare o ajung asociațiile înalt-patronate și înalt și munificent dotate..... Pentru foarte simplul motiv nu, că, îndatăce așa-zisul înalt-patronaj nu mai ființează și îndatăce muni-

ficența dotațiilor înțarcă, — asociațiile patronărilor și protectoratelor se spulberă întocmai cum se spulberă „elanul” și „abnegația” sine-curismului... Din cam acest fel de motive, mari societăți muzicale românești și-au consumat, sau își consumă sub ochii noștri, foarte curând meteorica lor apariție și traiectorie.

Altul deci trebuie să fi fost izvorul de viață al unei societăți ca această Armonie de 50 ani vârstă! Din reziduuri mai trainice trebuie să fi pornit o atât de nestăvilită și mereu-împospătată și năvalnică vitalitate! S’o spunem deci neted din ce veșnic izvor de apă vie a răsărit și Armonia! Din setea de

*) Cuvânt rostit (la 29 Martie 1931) în Teatrul Național din Cernăuți, cu prilejul serbărilor jubiliare ale soc. „Armonia”.

935.104
14380
2112

BIBLIOTECA
DOCUMENTARĂ
ORAȘUL FĂTRA NEAMȚ

BIBLIOTECA
JUDEȚEANĂ
NEAMȚ
Fond „C.T.R.”

viață a unui neam obidit! Din neînfrânata moldovenie a Bucovinei sfâșiate de pliscurile pajurei cu două capete. Din această îndărătnicie de a voi să trăiască românește, a odrăslit deci una din cele mai slăvite citadele culturale ale Bucovinei românești, și nu numai ale Bucovinei.

Firește, drumul făcut în semnul unor astfel de răstriști nu putea fi decât un necurmat lanț al jertfelor. Ostașii tăcutei munci anonime și cei ai muncii răsplătite doar numai prin mulțumirea de fi făcut, se înșiruiră aici unul după altul în virtutea unei miraculoase și tainice forțe elementare. Un Mihai Pitei, venerabilul nostru comiliton, care de 50 de ani e membru al Armoniei, după ce aproape neînterupt s'a distins ca membru în comitetul societății, și care, mai presus de toate, de 50 de ani e membru activ în corul Armoniei, precum este chiar și'n acest „Moș Ciocârlan“ de astăzi și de mâine seara; o Aglaie Lupu-Onciul, care din 18 Sept. 1899 (pe atunci „gentila artistă domnișoara Aglaia Lupu“ — cum o amintește „Raportul Anual“ de pe 1897—1899, 8), mereu a ilustrat concertele și reprezentațiile (de teatru și operetă) ale Armoniei, creând d. p. în chiar premiera lui Moș Ciocârlan (la 4 Mai 1901) rolul Floricăi și susținând d. p. la 5 Dec. 1907 partia de alto în Mama lui Ștefan cel Mare de Dima; un învățător Ioan Bolocan-Vicoveanu apoi, etitor nepregetat al bibliotecii soc. Arm., îmbogățind an de an ¹⁾ colecțiile Arm., în anul jubiliar 1906 d. p. cu „mai mult decât 60 de compozițiuni“ („Rap. anual“ pe 1906, 46); și — un Amuliu Liteanu care chiar de pe băncile liceului (vezi „Rap. an.“ pe 1897—1899, 19), intră (1899) în rândurile Arm., fiind membru activ al Arm., de 32 de ani, iar de 11 ani (din 1920) dirijorul ei artistic (sau dirijor onorific, fără de ceea ce, destul de impropriu, se zice „onorar“..), — iată deci ce fel de gregari au purtat prin vremea timpurilor stindardul care astăzi flutură înaintea bucuriei D-Voastre jubilate, într-o cinstirea culturii românești din moșia Strămoșului nostru dela Putna și într-o cinstirea întregului cuprins românesc.

Cât de românească fu această Armonie, se cetește cel mai lămurit din reacțiunea pornită împotriva ei. Două-trei diverse fapte mărunte spicuite din istoricul Arm., vor ilustra foarte

¹⁾ Vezi d. p. „Raportul anual“ pe 1903—1904, 6; p. 1904—1905, 6; p. 1907, 16; p. 1908, 18.

Tudor Flondor, artist dramatic
(Preș. al „Armoniei” 1899—1906)

elocvent cât de puțin pe placul pajurei biche-fale se simția că este această valahicească întovărășire. La 6 Martie 1885 d. p., trei zile înaintea unui mare concert inaugural, dirijorul artistic al Arm., ne-Român (!) cu o importantă situație socială și profesională în k. k. Cernoviț, „demisionează” (i. e. dezertează dela datorie!) „fără motive întemeiate” — zice „Rap. an.” p 1885, 8! Armonia se trezi într’un mare impas, fiindcă oaspele concertului ei era să fie (și fu, la 9 Martie) „d-ra Carlotta Leria”, „celebra cântăreață a curții regale românești” cuvintează (ibid.) acelaș anuar al Armoniei. Salvatorul

fu atunci Tudor Flondor. Altă pildă: La 7 Iunie 1886 Arm. se declară gata de a-i da Catedralei Cernăuțene un cor permanent, în schimbul unei retribuții oarecare. Oferta Armoniei, deși foarte călduros recomandată de Consistorul Cernăuțean, fu respinsă de Ministerul Vinez „fără motivare” (v. „Rap. an.” pe 1886—1887, 7 și pe 1906, 14)! Și iarăși altă dovadă! Mitropolitul Silvestru zicea atunci, cândva, către unul dintre intimii ²⁾ săi: „Și voi credeți că eu cu bătrânețele mele, de huzur și de zburdăciune fac nopți albe și stau la reprezentațiile Armoniei?” — Pe atunci Arm., în care fuzionase și Comitetul p. reprezentații teatrale românești, cultiva și trebuia să cultive foarte intensiv și teatrul românesc, încât d. p. în anul administrativ 1883—1884 Arm. a realizat 20 reprezentații cu 24 piese (între cari operețe ușoare

²⁾ Preotul Constantin Morariu († 1927).

ale lui Tudor Flondor) iar în 1885—1886, șapte reprezentații cu „opt piese dramatice naționale“ („Rap. an.“ p. 1906, 9 și 12). — Și continua același Mitropolit Silvestru: „Dar stau la Arm., pentru că știu cum ar vrea să vă soarbă într-o lingură de apă hainii ceia dela guvern!“... — Părinteasca grijă a Mitrop. Silvestru pentru Arm. o cetim și de altfel în anuarele Armoniei; d. p. în „Rap. an.“ pe 1885, 4: „... Înalt Preasfințitul Mitropolit Dr. Silvestru Morariu..., recunoscând tendințele societății și apreluându-le... chiar prin înalta sa prezență, auzi despre starea materială critică a societății și, ca un adevărat părinte, ... a invitat... pre reprezentanții tuturor păturilor sociale la o conferință... Rezultatul acestei conferințe a fost o subscripțiune pe trei ani...; din această subscripțiune au încurs în anul 1885 suma de 1.112 fl.“...

Erau deci vremuri în cari, cine doria să urce scara cea cu foarte lucii spițe a ierarhiilor chezaro-crăiești, evita să fie exponentul Armoniei. Și erau vremuri în cari cine-și invidia situația de t. f. Beamter la Cernăuți, nici pragul Arm. nu cuteza să-l calce. Numai tineri zvăpăiați și slobozi ca studenții din soc. Junimea — adevărați continuatori ai tradiției arborosene — îndrăzneau să cânte și să chiuie sub egida Armoniei. Această mare faptă culturală a Junimii e răvășită în zeci și sute de documente din Arhiva Arm., unde atâtea manifestări culturale și sociale se văd frățeste semnate de cei doi preșidenți ai societăților Armonia și Junimea. Iar pentru această frăție și pentru această vrednicie a Junimii „Rap. an.“ din 1906, 7 înregistrează: „acești membri (= membrii Armoniei) se recrutau în partea lor covârșitoare dintre membrii societății... Junimea, care a sprijinit Armonia dela înființarea ei în mod intensiv, luând parte activă la toate acțiunile și întreprinderile. Acest sprijin s'a perpetuat și a sporit în decursul anilor, iar astăzi a devenit o legătură trainică, care împreună ambele societăți“.

Și orcum o fi fost capul pajurei bicefalite, — având dânsa două capuri, având deci patru ochi, putea fi lesne cu ochii 'n patru, și bine și adevărat pajurește, întrezărise ea ce amenința să devină româneasca Armonie. Căci — cu toate inevitabilele pasageri oscilări ³⁾ — zborul Armoniei crescuse adevărat vulturește. Multipla, febrila ei osârdie se manifestă d. p. (la 1885) în publicarea

³⁾ La 1886 și 1892 s'a discutat, chiar în Armonia, desființarea societății! (vezi „Rap. an.“ pe 1906, 13 și 15).

unui concurs p. compozițiuni românești. Premiatal reuși să fie profesorul Isidor Vorobchievici (autorul celui dintâi ⁴⁾ Manual de armonie, 1869) cu Hora Dobrogei. Alt premiat al

Semicentenarul „Armoniei”: „Moș Ciocârlan” 29 și 30 Martie 1931
Moș Ciocârlan (Costică Lupu), Florica (Octavia Lupu-Morariu) și Stan (Eusebie Saghin)

⁴⁾ Cf. „Făt-frumos” 1931, pag. 1.

Arm. fu în anul admin. 1904—1905 (v. „Rap. an.“ p. 1904/5, 7) paruri-regretatul Adrian Forgaci, care a înscris o dără de lumină și în literatura românească a Bucovinei. În acelaș an 1885 Arm. se avântă chiar și la publicarea celei dintâi colecții de coruri datorite compozitorilor bucovineni C. Porumbescu, Eusebie Mandicevschi, Tudor Flondor, Șt. Nosievici și Isid. Vorobchievici. Foarte curând apoi, la 24 Iunie 1886 Arm. își vădește puterea de expansiune descinzând cu 40 cântăreți la Suceava; era cea dintâi revărsare a Arm. peste zăgazarile Cernăuților, și în foarte semnificativ chip simbolic Arm. inimeria să-și inaugureze această activitate în vechea cetate de scaun a Moldovei. (De altfel Suceava a fost întotdeauna, precum este și azi, inima mai-românească a Bucovinei). Iar întâiul descălecat Sucevean al Arm. s'a săvârșit sub căpetenia fruntașului Eudoxie Hurmuzachi ⁵⁾, al doilea președinte al Arm. și cel mai veteran președinte al nostru în viață, — căruia și de aice îi rostim duiosul nostru omagiu de venerație.

Odată pornite, aceste iurușuri culturale luară apoi un uimitor avânt sub cel ce-a fost marele animator artistic al Arm., președintele Arm. din anii 1899—1906, preafericitul Tudor Flondor. Care centru al Bucovinei robite n'a tresărit atunci (la 1900 și 1903) de cântecul românesc dus de Arm. la Storojineț, Siret, Suceava, Câmp lung, Vatra-Dornei, Gurahumorului, Solca, Rădăuți? Apogeul însă, apogeu ca repercusiune românească, îl atinse Arm. în zilele venerabilului ei președinte Teodor Bujor, acest Nestor al cuviinței și cumineniei moldovenești, căruia avem bucuria de a-i adresa deadreptul și chiar aici primosul nostru de recunoștință. În zilele lui T. Bujor deci, la 11 Sept. 1906, Armonia se înfrățește în cântec cu societățile surori din Ardeal și România liberă în Arenele Romane dela București, și cântă apoi (la 13 Sept. 1906) în — fața mării românești dela Constanța, și, împreună cu Reuniunea de muzică dela Sibiu, realizează cele cinci reprezentații Moș Ciocârlan pe scena Teatrului Național din București.

Dacorumânismul Armoniei se desgolise deci deabinelea în neuitatul 1906 când neînfricații crainici Ștefan Scalat (acesta — ca să strecurăm o indiscreție din Arhiva Arm. — activ în Arm. dela vârsta de 6 ani, când fusese angajat la opereta Baba Hârca;

⁵⁾ Pe care d-l M. Gr. Poslușnicu (în *Istoria muzicii...*) îl confundă cu istoricul Eud. Hurmuzachi!

bănuim în ce rol. Iar precocile concurs dat atunci Arm. nu era decât prevestirea celui mai devotat concurs, pe care Șt. Scalat, protagonist artistic al Arm. de totdeauna, l-a dat Arm. atât de intens, încât Șt. Scalat a ajuns a fi un alt ecou al numelui Armonia și nu-i numai numele președintelui Arm. care s'a străduit pentru reorganizarea Arm. postbelice) — și Dr. Emil Slușanschi conduc Arm. la prăznuirea României libere din 1906. Foiletăm anuarul Arm. jubiliare din 1906 și cetim aice (pag. 20 și 23) tot ce se poate ceti printre șire în pasagii ca acestea: La Bacău d. p., secretarul Arm., Dr. E. Slușanschi răspundea salutului Ligii culturale accentuând că „scopul excursiunii este... ajungerea unității sufletești a tuturor Românilor, fie din orce țară sau imperiu“. Pentru întâlnirea cu soc. Carmen în gara București, Slușanschi înseamnă: „ne-am înțeles ca frați că acelaș dor ne leagă“. Și apoi pentru concertul dela Arenele Romane: „peste 2.000 de cântăreți... sub conducerea d-lui Kiriak au executat piesele de ansamblu... Români din toate unghiurile, ca dintr'o gură, rostiau prin cântec gloria trecutului și speranța viitorului: Un tablou neuitat pentru cel ce l-a văzut“. — Cine făcuse mărturisiri de felul acesta, n'avea decât să fie consecvent, și'n anul marelor lichidări 1914, Dr. E. Slușanschi, secretarul Arm. deci, e printre cei dintâi cari se duc la marea Datorie... Iar osemintele lui Emil Slușanschi, destrucate din cutare Cimitir al Bucureștiului, fură redade pământului Bucovinei desrobite abia la 23 Ian. 1927...

O extensiune ca aceasta din 1906 nemaiputând fi astăzi egalată decât doar atunci, când Arm. ar cânta — și dă Doamne să cânte — în republica noastră „Maldava“ de peste Nistru, sau la desmoșteniții noștri ciobani din Pind, sau în văile strivite de cizmă sârbească de pe apa Timocului, sau în pustul cimitirului român din Istria fraților noștri Cirebiri..., a putut fi cel puțin râvnită în zilele de mărire ale Armoniei postbelice, când Arm. a concertat (și-i foarte caracteristic în ce fel de centre anume) la Vijnița (25 Mai 1925), Grigori-Ghica-Vodă (6 Iunie 1925) și Lujeni (2 Iulie 1925), — la Rădăuți apoi (20 Octomvrie 1925), la Siret, la Chișinău chiar și la Dorohoi, și când Arm. a trecut cu opereta lui Tiberiu Brediceanu, La Șezătoare (cu Banatul în cărcă deci), pela Botoșani (30 Mai 1926), Roman (31 Mai 1926) și Bacău (1 Iunie 1926). O adevărată Armonie redivivă! Și să luăm aminte în acest sobor de astăzi că Armonia renăscută

a putut fi înfăptuită de președ. ei Aureliu Căpățină, căruia recunosătoarea Arm. i-a conferit atribuția de „președinte onorific al Armoniei“, de permanent-președinte deci.

Amuliu Liteanu

dir. artistic al „Armoniei“

Orcum izbândiri ca acestea își putea cuceri numai o societate care-și închegase temeinic cadrele ei artistice. Chiar faptul că pentru și prin Armonia un Tudor Flondor și-a putut înfăptui opera, constituie cel mai distins certificat pentru capacitatea artistică a Armoniei. Valori muzicale ca Leon Goian (întăiul președ. al Arm.), Nicu Flondor, proeminenta Aglaie Lupu-Onciul, Ecaterina Mandicevski, Șt. Scalat, Constant. Hostiuc, Eusebie Hostiuc, C. Șandru, Amulia Liteanu, C. Spulber, Elena (Coca) Saghin, Elisa Ierimcovski-Grumichievici, Eusebie Saghin, Octavia Lupu-Morariu, —

artiști și talente dramatice ca aceeaș Aglaie Lupu-Onciul, ca Aurel Berariu, Grigori Pantasi, Eufrosina Täuber-Liteanu, eminentul Costică Lupu (pe care-l vom savura și'n seara aceasta), Gh. Ucraineț ș. a., — coreografi ca Gr. Pantasi, Anca Ștefureac și Gh. Ucraineț; — muzicieni ca Is. Vorobchievici, Gh. Mandicevski, Tudor Flondor (suflet al Armoniei), Victor Vasilescu, mult-promițătorul Adrian Forgaci, C. Șandru, Dionisie Para și Al. Zavulovici etc. — au ilustrat cadrele Armoniei artistice, ca să amintim numai elementele interne și permanente ale Armoniei.

E deci firesc faptul că o atât de suculentă, de colcăitoare întovărășire în dor de muncă a putut la un moment dat să se

scindeze, dând naștere, la 1920, asoc. „Tudor Flondor“, a cărei dăinuire, întru menținerea sănătosului ritm al emulației generoase, poate fi chiar binevenită. Și-i foarte logic faptul că Societatea de cântare Armonia ⁵⁾, evoluiază (la 1905) în Societatea muzicală Armonia, lărgindu-și astfel cadrul de activitate, încât de aici înainte Arm. cultivă muzica mare și instrumentală nu numai sub aspectul ei dramatic (în operete ca Baba Hârca, Crai Nou, Moș Ciocârlan, Noaptea Sf. Gheorghe). În acest nou ipostaz Arm. s'a putut ridica până la executarea unor opera ca Stabat mater de Rossini (26 Dec 1926), Mărire muzicii de Beethoven (11 Dec 1927) etc. etc. Șiragul celor 15 Academii jubiliare ⁶⁾ din acest an admin 1930—1931 fu și dănsul o puternică similară afirmare a Arm. societate nu numai de cântare, ci muzicală.

Iată deci cu ce sinteză de bilanț se oprește Arm. astăzi în zenitul primului veac din viața ei. Și — ca un bun și netrudnic drumet — ce-a fost și ce este — privind nu numai îndărăt, ci și înainte — se mai întreabă, poate: Dar afirmarea Arm. de aci înainte, care mai poate fi? Când, după un deceniu de slobodă Bucovină românească și de atâta prea-multă omenie, ne descoperim dintr'odată în fața unui bizar „bloc minoritar-unic“, atunci Armonia, care nu reprezintă pagoda oficialității, ci inițiativa particulară, deci chintesența și lamura neamului, evident că, cu atât mai vârtos și mai cu elan, nu poate fi decât ce-a fost: un amvon al sufletului românesc înainte de toate și mai presus de orice. În această Bucovină unde și cronologiceste și calitativ primează sufletul românesc, începând dela aspectul etnic al țării și până la minunea de comoră a trecutului nostru istoric (— întâmplarea vrea ca Bucovina să fi fost patria Codicelui Voronețean și a Psaltirii Voronețene, monumente de cea mai veche limbă românească; și întâmplarea vrea ca Bucovina să fie cel mai istoric colț de pământ românesc), — în această Bucovină unde până la cele mai recente realizări

⁵⁾ Firma inițială a Arm. fusese — chilometrică, așa ca toate firmele primitive — Armonia societate pentru cultivarea și răspândirea muzicii naționale și bisericești (v. „Rap. an.“ p. 1906, 19).

⁶⁾ Pentru cari vezi substanțiala și'n mare parte justă critică (a distinsului și ipermodestului nostru cronicar artistic Silvestru Găina) din singurul ziar care știe să fie ecoul vieții culturale bucovinene: „Glasul Bucovinei“ (1930 și 1931).

culturale, încheiate d. p. într'un ziar-revistă ca Bucovina dela 1848—50, într'o revistă ca Foaia Societății..., într'o Revistă politică dela Suceava, într'o Junime literară, într'un Codrul Cosminului, noi deținem locul întâi, iar ceilalți, cu toate cariatidele oficiale de ieri, nu-și pot produce echivalentul, în această Bucovină de pronunțată culturalitate românească deci, Arm., se va strădui să afirme și pe viitor ceea ce-a întrupat în toate căpeteniile trecutului ei, sub oblăduirea fericirilor întru Domnul: Leon Goian, Dimitrie Isopescu, Vasile Morariu, Tudor Flondor, Daniil Verenca și Ipolit Calinescu, și sub oblăduirea neostoitorilor ei căpitani, cari și astăzi se țin de steagul nostru: Eudoxie Hurmuzachi, Teodor Bujor, Nicu Flondor, Ștefan Scalat, Mihai Boldur, Aureliu Căpățînă și Gheorghe Rossignon, — Armonia se va strădui deci să afirme că, cu toate rătăcirile unor bizare blocuri eractice, din Boian la Vatra-Dornei și din Nistru până'n Tisa, e tot o apă și un pământ, o singură apă și-un singur pământ!

Leca Morariu

*Basmul lui Arghir*¹⁾

*Frunză verde fag,
Dorule sărac,
Lăutar pribeag,
Vin de-mi zi cu drag,
Vin de-mi zi în șir,
Tot din fir în fir,
Basmul lui Arghir
Cel cu păr de fir
Singur să mă mir.*

*Fost-a când a fost,
Că de n'ar fi fost,
Nu-i s'ar ști de rost.*

*Fost-a împărat
Mândru luminat,
Ce avea cetate
Cu palate nalte,
Cu turnuri de fier,
Ce lovia în cer.
Și'n mijloc stetea
Și mi se nălța
Mândră mănăstire
Loc de pomenire,
Mănăstire 'naltă.
Cum n'a mai fost altă.
Și asupra ei,*

Notă! ¹⁾ Vorbind (la Cernăuți) d. I. Barac (vezi „Glasul Bucovinei 1930 Nr. 3229, 3230 și 3232) d-l Gh. Bogdan-Duică a criticat sever primitiva traducere a lui Barac; nu ne-a citat însă încercarea lui Eminescu de a-l face iubit și contemporanilor săi, deprinși, acum cu altă limbă. Deaceea reproducem aici (după ediția Iași 1914 pag. 101) începutul lui Eminescu, care, la a t â t a s'a oprit.

Mări, că-mi vedei
Că în loc de cruce
Soarele străluce.

Și avea 'mpărăteasă
Tânără, frumoasă
Ca floarea de nalbă
Ca lacrima albă.
Pe fruntea senină
C'o stea de lumină.

Și avea trei feciori
Ca și trei bujori,
Vara 'nfloritori.
Frunzuliță tei,
Da din ei tustrei
Cine-mi era, cine
Cu ochi de lumină,
Cu statură 'naltă,
Cu talia 'nvoaltă,
Gingaș de mijloc
Și cu vers de foc?

Imi era Arghir
Cel de trandafir
Cu părul de fir.
Și 'mpăratu avea

Lângă curtea sa;
O mândră grădină,
De miresme plină
Și roiuri de-albine
Prin florile dalbe
De naramze albe,
Grădină de flori
Din pomi roditori
Și de serbători.
Dar de te duceai,
De mi te perdeai
Prin a umbrei răcori,
Prin cărări de flori,
Iată, mări iată,
Că-mi dedeai de-odată
D'un pom de grădină
Cu flori de lumină
Ce 'nfloria în zori
Pela cântători,
Iar la zi'n amiază
Scutura de raze
Inflorita-i leasă;
Iar la miez de noapte
Rodia mere coapte,
Mere de-aur mari
Cu simburii tari
De mărgăritari

M. Eminescu

I. Dragoslav, V. Pop și copiii

E vară. Dragoslav vine, grăind cu sine, pe stradă, se oprește puțin la poartă, gândindu-se și intră legănat, frecându-și mâinile. Își scoate pălăria și o aruncă pe iarbă, în curte. Copiii i-o adună glumind cu el. Din buzunările largi ale hainelor se ivesc capete de covrigi evreești, „beigălă“.

Că a venit „moșu Ionică“ cunosc ai casei după hărmălaia pe care o ridică, afară, copiii. Îi sunt tare dragi și ei știu aceasta. Fac toate năzbâtiile: îi sar în cărcă, îi ciufulesc părul ce-i cade în lațe pe umeri, îi desnoadă cravata și așa destul de strâmb lega-

tă, il gădilă subț gușe ca pe un motănaș, il sărută, și el se lasă frământat par'car sta la bărbier.

Lența, copilița servitoarei, se folosește de prilej și-i fură un covrig. Cineva o ceartă vrând să-i facă, pe semne, educație. Dragoslav râde de foc și intervine: „Mai ține unu, Lența! Salaca! Salaca! Ii, salaca!“ Și după ce s'au săturat de hârjoană îi cer povești, pe cari el e totdeauna gata să le deșerte din sacul fermecat al fantaziei lui bogate și darnice.

Tăcerea se aciuiază ca prin farmec în chioșcul cel umbrat de zorele înflorite, fețele li devin serioase, ochii vrăjiți, iar „moșul Ionică“ tălmăcește cu ei, în așteptarea prânzului care mai zăbovește, încercând înadins ici-colo firul povestirii, în ciuda zgomotoasă a copiilor și în hazul lui nespus. Râde întruna, se trage de nas și își respiră părul, cu atât mai tare mulțumit, cu cât mai necăjiți se arată copiii Icoanele acestea mi s'au perindat pe dinainte, când am dat cu ochii peste niște fotografii de copii, căpătate sau „insușite“, cum scrie el pe una (Rodica lui Gârleanu, însușită de la d. Gârleanu la cafeneaua Boulevard la 17 Octombrie 1908) și atârinate în odăița lui de lucru ce dă cu ferestrele în ulița, care acum a îi poartă numele.

Pe rama oglinzii un chip sprintar de fată, cu brațul stâng cochet sprijinit în șold, cu dreapta ținând o umbreluță dantelată și alături un urs de catifea privind mirat. E fetița scriitorului Pop, Mirela care își scrie, prin stângace litere copilărești, dragostea ei: „lu nenea Dragoslav“. Dragoslav a fost bun prieten cu Gârleanu și Pop. Cu aceasta din urmă se potrivea mai mult. Au avut și o soartă asemănătoare.

O fotografie de amator dela castelul Brâncoveanu din Sâmbăta-de-sus a Făgărașului, il arată pe Dragoslav cu familia scriitorului Pop. Și aici e tot „moșu Ionică“, cu fetița în brațe, surâzând mulțumit și bonom.

E interesantă dedicația scrisă de Pop pe dosul fotografiei. O redau în întregime: „8 Oct. 1925. Mirela V. Pop cărna din Ilustrație trimite sărutări t and re lui I. Dragoslav, ca mulțumire pentru frumosul volum. La vara viitoare, când va împlini 4 ani, va invita pe dl Dragoslav la frângerea turtei, cu condiția ca turtă s'o aducă părinții, iar nu altcineva să vină turtă“ ¹⁾. Iar adresa tot prietenoasă: „Domnului Dragoslav, literat, cam pe la Folticeni“ (Căci

¹⁾ Aluzie la faptul că lui „Moș Ionică“ nu-i plăcea vinul.

Dragoslav era mare hoinar și greu i se dădea de urmă.) De pe unde se afla, scria copiilor, trimetându-le ilustrații nostime, copilărești, pe cari adeseori, le lămuria prin versuri naive.

Am câteva din acestea trimise copiilor mele. Una închipuește o școală de mătfe. Dragoslav scrie pe dos:

„În București chiar și căței	Ce vei zice atunci dară,
Au ajuns a fi școlari;	Când pe scenă vei vedea
Mâne poate și porceii	Cântând mătii din vioară,
Vor ajunge savanți mari.	Sau spunând vreo poezia?“

Prietenii de odinioară s'au regăsit acum. Își vor fi povestind viața lor frământată și plină de răstiriști de pe acest pământ, pe care scriitorii trăesc uitați de Zeus la împărțirea bunurilor:

Ce-i de făcut? se'nduplecă Divinul.
E prea târziu, nimic nu este-al meu.
Dar, dacă vrei în cer să fi cu mine;
Poți orșicând veni: e Cerul tău!

(Schiller, Când Zeus împărțit-a lumea).

Vasile Pop îi va fi povestind despre Mirela lui, că l-a întrebat adesea și l-a plâns pe Dragoslav și că nu l-a putut scăpa pe tatălul cu toată rugămintea și jertfa ei, din întunericul care a premers celui deapururea. Iar Dragoslav se va fi bucurat și va fi plâns. Căci arta și sufletele nevinovate, îngerești, ale copiilor erau cerul de pe pământ al lui „moș Ionică.“

Virgil Tempeanu

Irachie Porumbescu către Ep. Bucevschi

Scrisoare inedită *)

Prea Onorate Domnule și Amice,

Ciprian îmi spune că Domnia-ta și numai Domnia-ta mă-i putea folosi în chestia, de care, amuși te-i sătura auzind-o (că eu amu m'am săturat strângând în scopul ei — căușe de „ciocălăi“ și de grâu, cu toate podoabele, ce zice la Evanghelie că „om pizmaș a făcut aceasta,“ adică a sămănat acele „podoabe“ în grâu curat). Ba un biet țigan mi-a dat un — polonic încă ne „teșat“ bine, zicându-mi că-i „bun domnule părinte, numa oale cu zamă după el de-ar da D-zeu!“

*) Originalul în „Muzeul Porumbescu“ (Suceava). Actualizăm ortografia. Scrisoarea e caracteristică și p. sfătoșenia și mucalitoșenia veselului Irachie Porumbescu.

Apoi „chestia-i“ aceasta : La cine să mă adresez la Viena, ca să-mi „lege“ o „Evanghelie“ în catifea și în ornamente de bronz sau de argint, cu Evangeliștii „en emaille“ etc. etc., că pentru o atare „legătură“ strâng zisele căușe de ciocălăi și de grâu cu polonicul țiganului pe de-asupra; și amu am ca de o sută de lei marfă de-aiasta.

Făcut-au căci nușcine lui Cobilanski o asemenea Evanghelie; dară nu-mi vine la socoteală nici decum, mai ales zugrăvirile în emaille sânt prea proaste și bronzul cu gravările în el, pe-acea urmă. La Viena s'a lucrat această Evanghelie și coastă 140 fl.!!! Un biet om unic, ce are numai o jumătate de falce de pământ, Amfilochi Boca din Gura-Homorului, a dat „claia“ cea de bani, și cu bună samă, cu cel puțin 50—60 fl. prea mult pe bronz, nu pe argint, și apoi, cum zic, lucru prost.

Rogu-te, învață-mă, ce și cum să fac, ca să nu-mi pară rău truda după „căușe“ nici țiganului că a dat polonicul și n'a fost pe ce.

Alăturata cuvertă mi-ar aduce benevola-ți povățuire; dară să pui în ea și știrea despre aflare-ți. Că noi sântem tustrei ¹⁾ sănătoși și ne închinăm D-Tale de sănătate!

— Iraclie

Stupca 1/13 Dechemvrie 880.

Domnului Vasilică, te poftesc să-i spui încă închinările noastre de sănătate!

Apărați internatul meseriașilor români din Cernăuți!

Spuneam deci (vezi „Făt-frumos“ 1930, 32) că prea puțin cunoscută e paupertatea bunului simț vădită în acea brutală și inconștientă provocațiune a Societății pentru „cultură“ și „literatură“ și că deci va fi nevoie să revenim cu amănunte și lămuriri complete. Iat-o așadar în toată goliciunea ei ciocoiasca mentalitate pseudo-culturalo-literară provocatoare a unui inutil și păgubitor conflict cu meseriașii noștri cari își fac cinsti și din plin datoria.

La Cernăuți ființează vechea și cunoscuta Societate a meseriașilor, comercianților și micilor industriași români încă dela 1907. Constituită din inițiativa și cu truda unor vrednici Români de inimă, meseriași și intelectuali, între cari răposații Dr. I. G.

¹⁾ Iraclie cu copiii săi Mărioara și Ciprian.

Sbiera, Dr. V. Găina, Dr. Șt. Saghin, Dimitrie Cărbune și alții, iar dintre cei în viață d-nii L. Bodnarescu, Alexandru Ursu, Ion Ursu, Gh. Bințiștean, I. Feldorian și alții, Soc. mes. români din Cernăuți și-a fixat din capul locului două puncte principiare de activitate: Organizarea, întărirea și cultivarea meseriașilor, comercianților și micilor industriasi români, și creșterea, educarea și instruirea profesională a viitorilor membri ai clasei noastre de mijloc.

În această a două direcție Soc. din Cernăuți s'a așternut pe muncă intensivă chiar din primul său an de activitate. În adunarea generală a Soc. din 4 Iunie 1908 se votează propunerea pentru înființarea la Cernăuți a unui Internat al meseriașilor români. În adunarea generală din 24 Iulie 1910 se discută și hotărăște chiar începerea clădirii Internatului mes. și se anunță punerea pietrei fundamentale pentru ziua de 31 Iulie a aceluiaș an. În aceeași adunare generală președ. de atunci al Soc. mes. d-l Dim. Bucevski, raportează asupra sumelor primite de Soc. mes. pentru ridicarea internatului și anume: dela Comitetul țării Bucovina din cele 13 000 coroane votate de acesta: 5 000 cor.; dela fostul ministru Alex. Constantinescu 1 440 coroane adunate prin colectă; dela Soc. p. cultură din Cernăuți 1 200 coroane adunate pe listele de subscripție încredințate ei în acest scop de Soc. mes. români; dintr'o transacție mai mică 50 cor.; deci în total 7.690 coroane aur.

În aceeași zi de 24 Iulie 1910, după adunarea generală, s'a ținut o ședință a comitetului Soc. mes. în care a fost ales un comitet de clădire a internatului, compus din d-nii: Dim. Bucevski, Vasile Jemna, Leonida Bodnărescu, Ion. Ladu, Mihai Creliuc și Traian Ilcău. Toți cei aleși în comitetul de clădire a internatului erau membri în conducerea Soc. mes. români.

Ridicarea clădirii internatului mes. români a progresat apoi mereu încât în ședința comitetului Soc. mes. din 10 Martie 1911, se ia în discuție ocuparea postului de director al internatului. Ocuparea acestui post a fost dela început în competența comitetului Soc. mes. În ședința comitetului Soc. mes. din 14 Aprilie 1911, e ales primul director al internatului (răposatul) Mihai Berariu. Cu 1 Maiu 1911, M. Berariu și-a luat postul de director în primire, iar în ședința comitetului Soc. mes. din 14 Iulie 1911 directorul M. Berariu prezintă primul raport asupra situației Internatului, arătând că adăpostește în internat 3 ucenici și 5 elevi ai școalei comerciale.

La 22 Octomvrie 1911 urmează sfințirea internatului în prezența autorităților locale și a reprezentantului guvernului român, în persoana fostului director al Școalei sup. de arte și meserii din București, a d-lui N. Panaiteșcu.

Soc. mes. ajunsese însă în mari încurcături financiare din care cauză, la cererea Soc. p. „cultura și literatura” română și în urma hotărîrii adunării generale a Soc. mes. din 11 Ianuarie 1912, a urmat să predea Internatul în administrarea Soc. pentru „cultura și literatura” română, care la rîndul ei a închiriat aceasta clădire Comitetului Țării pentru suma de 6.000 coroane anual, lucru care tot atât de bine l-ar fi putut face și Soc. mes. români.

Ultima adun. gen. de înainte de războiu s'a ținut la 5 Iulie 1914.

După războiu, prima ședință a comitetului se ține la 16 Aprilie 1919, sub preșidenția d-lui Alex. Ursu; în această ședință se discută chestiunea restaurării și punerea în funcțiune a Internatului mes. români.

În adunarea generală a Soc. mes. din 4 Maiu 1919, d-l Tr. Ilcău prezintă un referat în chestiunea restaurării internatului.

În ședința comitetului Soc. mes. din 19 Maiu 1919, de față cu delegatul Soc. p. „cultura” și „literatura” română, (răposatul) V. Jemna, se discută chestiunea predării Internatului Mes. români de către Soc. p. „cultură” către Soc. mes., întrucât din chiria de 6.000 coroane anual, datoriile Soc. mes. contractate cu clădirea internatului, fuseseră deja acoperite până la un mic rest. Această chestiune se discută pe larg, iar d-l V. Jemna a relatat că Soc. p. „cultură”... a administrat Internatul mes. dela predare și până în prezent, că au mai rămas numai 14.000 coroane datorii pe care îi va plăti Soc. p. „cultură”, restul datoriilor fiind plătite din închirierea acestui internat; V. Jemna promite că după restaurare se va restitui clădirea internatului în starea în care a fost luată de Soc. p. „cultură” și că Soc. pentru „cultură” doar își va rezerva un drept de control asupra internatului meseriașilor...

În aceeași ședință din 19 Maiu d-l Tr. Ilcău e numit administrator al internatului pe timp de 6 ani. La 15 Iulie 1919 dînsul a luat efectiv în samă conducerea Internatului mes. români în prezența d-lui președinte Al. Ursu și a delegatului Soc. p. „cultură”, Vasile Jemna.

Ce s'a luat adecă atunci în primire? Nimic decât corpul clădirii internatului. Nici un cui măcar nu era în toată clădirea!

Acestui corp de clădire i-au lipsit o mulțime de instalații ca de pildă lumina electrică, apa, canalul etc. Iar Soc. mes. se găsia fără un ban în casă.

Administratorul internatului s'a prezentat domnului Dr. I. Nistor, pe atunci ministru delegat al Bucovinei, cu un memoriu în care i-a arătat întreaga situație în care se găsia, solicitându-i sprijinul. D-Sa care este și primul membru onorar al Societății meseriașilor încă dinainte de război, a pus la dispoziția internatului suma de 100.000 coroane, sumă care raportată la leul nostru de astăzi, reprezintă în lei cel puțin de zece ori atâta. D-l fost Ministru Dr. I. Nistor, a însărcinat pe d-l prof. univ. și fost secretar-general Dr. Hacman ca d-sa să facă împreună cu d-l T. Ilcău comenzile de mobilier și alte obiecte strict necesare și toate cheltuelile acestea să se plătească de admin. țării de pe atunci din suta de mii coroane acordată. Mai târziu d-l fost dir. gen. Dr. Huidei a fost însărcinat cu controlul relativ la comenzi și plăți.

În adunarea generală din 4 Iulie 1920 d-l T. Ilcău și a prezentat primul raport asupra reluării activității internatului arătând și numărul ucenicilor cari crescuseră la 25.

Iar de aici înainte internatul meseriașilor a progresat după cum urmează:

la 1921 a avut 31 de băeți și s'au cheltuit	90.801 lei
„ 1922 „ „ 52 „ „ „ „ „	111.031 „
„ 1923 „ „ 65 „ „ „ „ „	169.083 „
„ 1924 „ „ 71 „ „ „ „ „	329.154 „
„ 1925 „ „ 82 „ „ „ „ „	535.224 „
„ 1926 „ „ 84 „ „ „ „ „	930.880 „
„ 1927 „ „ 98 „ „ „ „ „	628.693 „
„ 1928 „ „ 93 „ „ „ „ „	967.406 „
„ 1929 „ „ 95 „ „ „ „ „	914.311 „
„ 1930 „ „ 91 „ „ „ „ „	870.954 „

Deci în total 787 băeți pentru cari, în 11 ani, s'a cheltuit suma de 172.125 coroane până la 9 Sept. 1920 și dela 10 Sept. 1920 până la finea anului 1930, lei 5,763.598, din care sumă s'a cheltuit, mult peste jumătate milion lei numai cu adaptările și întreținerea imobilului care azi se prezintă în cele mai bune condițiuni.

Se constată deci că, în ceea ce privește progresele obținute dela reactivarea internatului și până în prezent, Soc. mes. a realizat maximul posibil atât privitor la numărul băeților întreținuți în

internat cât și la sumele incasate și cheltuite cu întreținerea lor. Grație bunului renume de care s'a bucurat și se bucură Soc. mes., ea a fost în stare să obțină subvențiile necesare întreținerii internatului atât dela Ministerul Muncii direcția generală a învățământului muncitoresc, cât și dela celelalte autorități și dela particulari, fără să fi fost silită a recurge la caritatea publică, la colecte, chete sau altele, și fără să fi cerut sau să fi primit un ban măcar dela Soc. pentru „cultură“... Deci tot ceea ce s'a obținut ca progres în organizație, în număr al băeților întreținuți, apoi în sumele de bani adunați și spesați, n'a fost decât munca perseverentă, frumoasă și cinstită a Soc. mes., fără amestecul cuiva! Este acesta un merit cu care puține societăți se pot mândri!

Se constată deci din cele relatate până aci, că membrilor Soc. mes. le revine meritul de a fi înființat această societate; că la inițiativa Soc. mes. s'a pus în folosință clădirea internatului; că cu banii, cu munca și grija Soc. s'a clădit acest internat; că Soc. mes. a numit conducătorii și a pus în activitate acest internat; că l-a administrat în mod ireproșabil, spre mulțumirea tuturor și în conformitate cu statutele sale; că Soc. mes. nu numai că a arătat pricepere și destoinicie în acțiunile ei privitor la conducerea societății și a internatului, dar a mai realizat și alte organizații ca de pildă Banca Meseriașul Român, cooperativa Meseriașul Român, Corul Meseriașul Român, clubul sportiv Meseriașul Român, toate absolut necesare întăririi păturii noastre sociale de mijloc, cari organizații sunt în plin progres.

Dacă este așa, și așa este, urmează întrebarea de ce Soc. pentru „cultură“ ține numai decât să intre în drepturile de proprietară absolută a internatului mes. și să-și mai impuie prin organele sale și dreptul de veto asupra administrației și conducerii acestui internat, când dovedit este, că Soc. mes. și-a împlinit cu prisosință toate obligațiile în mod atât de mulțumitor?

Cu această problemă s'au ocupat câțiva delegați ai Soc. mes. români într'o ședință ținută cu d-l prof. univ. Dr. Nandriș, președ. soc. p. „cultură“ la sediul acesteia, în care ședință nu s'a putut ajunge la nici un rezultat din cauză că d-l Nandriș revendica, dreptul de proprietate exclusivă asupra internatului precum și de control decisiv asupra conducerii acestuia. Nu s'a putut ajunge la o înțelegere, iar ulterior soc. p. „cultură“ s'a adresat Soc. mes. cu o serie de scrisori prin cari i-a cerut să se recunoască a fi în admini-

strarea internatului mes. români o simplă mandatară a Soc. p. „cultură“, mandatul fiind oricând revocabil, iar la şedinţele comitetului Soc. mes. având a fi invitat în mod obligator un delegat al Soc. p. „cultură“, investit cu drept de veto împotriva oricărei hotărâri privitoare la gestiunea internatului. Prin aceleaşi scrisori literar-culturale i s'a cerut soc. mes. să consimtă la confiscarea întregii sale averi imobile şi mobiliare în favoarea soc. p. „cultură“, propunându-i-se şi o convenţie de „colaborare“ într'adevăr lenină, căci unii, adecă meseriaşii, urman să muncească efectiv, muştruluiţi de boerii „culturali“ dela soc. p. „cultură“, iar alţii, adecă d-nii Nandriş, C. Loghin şi toţi cei de aceeaşi pănură să se împopoţoneze şi îngâmfe în meritele celor ce munciseră.

În răspunsuri date tot în scris, Soc. mes. le-a arătat boerilor pseudoculturali dela Soc. p. „cultură“ că cererile dumialor sunt complet nejustificate. Comitetul Soc. mes. români deliberând asupra acestor chestiuni în şedinţa din 10 Februarie 1931, a găsit inacceptabile cererile Societăţii pentru „cultură.“ Totodată comitetul Soc. mes. i-a delegat pe d-nii Alex. Ursu, Traian Procopovici, Numitor Liteanu şi Traian Ilcău, ca să ia contact cu comitetul Soc. p. „cultură“ încercând o aplanare pacinică a conflictului provocat de Soc. p. „cultură.“

De fapt delegaţii susnumiţi ai Soc. mes. s'au întrunit în repetate şedinţe cu delegaţii Soc. p. „cultură“ domnii: Grigorie Nandriş, Ion Breteanu şi Alexie Procopovici. Şedinţele acestea ale delegaţilor s'au ținut la 22/II şi 26/II 1931. În aceste şedinţe delegaţii Soc. mes. au mers atât departe în concilianţa lor încât au declarat că ar accepta ca soluţie a conflictului provocat ca: Proprietatea clădirii acestui internat să fie recunoscută ca aparţinând Soc. p. „cultură“, iar Soc. mes. să i se asigure prin inscripţiune tabulară o servitudine de mai lungă durată pentru folosirea netulburată a acestei clădiri ca internat pentru meseriaşi.

Dar această **atât de modestă** propunere de împăcare făcută de delegaţii Soc. mes. a fost respinsă de delegaţii Soc. p. „cultură“! Între timp comitetul Soc. mes. văzând gravitatea chestiunii, convocase o adunare generală extraordinară a Soc. mes. pe ziua de Duminică 1 Martie 1931. De altfel în şedinţa comitetului societăţii meseriaşilor români, ținută la 20 Febr. 1931, vicepreş. soc. mes. d-nul inginer Traian Procopovici, raportând asupra rezultatului discuţiunilor avute cu delegaţii Soc. p. „cultură“, comitetul în unani-

mitate a văzut și stabilit că oricum consultarea adunării generale extraordinare, convocate ad-hoc chiar numai pentru această chestiune, este absolut necesară. Directorul internatului mes. d-l T. Ilcău, a fost delegat ca raportor pentru adunarea generală extraordinară convocată pentru 1 Martie 1931.

Adunarea generală a Soc. mes. s'a ținut la 1 Martie 1931. Cercetată de peste 250 de membri, această impresionantă adunare a meseriașilor noștri a votat cu unanimitate următoarea **moțiune**:

Adunarea generală extraordinară a soc. mes. convocată pentru a delibera și hotări asupra repetatelor cereri ale Soc. p. cultură de a i se recunoaște dreptul de dispunere exclusivă și de exclusivă proprietate asupra clădirii Internatului mes. ca și de a consimți ca Soc. p. cultură să tuteleze în mod obligator pentru Soc. mes. întreaga gestiune și conducere a suszisului internat, s'a întrunit la Cernăuți în ziua de Duminică 1 Martie 1931.

Ascultând raportul delegatului nostru Traian Ilcău, luând cunoștință de cuprinsul adreselor Soc. p. cultură cu Nr. 587 din 28 Oct. 1930, Nr. 692 din 15 Ian. 1931 și Nr. 117 din 27 Feb. 1931, luând cunoștință și de tratativele ce au urmat între delegații Soc. p. cultură și delegații Soc. mes. și rezumând amplele și deplin lămuritoare discuțiuni ce s'au desfășurat în cursul debaterilor, în unanimitate stabilește:

1. Inițiativa înființării internatului mes. români din Cernăuți a plecat dela Soc. mes. din Cernăuți. Clădirea internatului mes. (str. Banatului Nr. 1 b) a fost ridicată de Soc. mes. români, sub conducerea unui comitet de clădire instituit de soc. mes. cu banii, cu străduința și munca soc. mes. Soc. cultură a pus la dispoziția soc. mes. parcela din chestiune, menindu-o scopului ce s'a realizat prin ridicarea internatului mes. rom. deci știind și aprobând din capul locului că pe terenul ce i-a aparținut să fie ridicată o clădire cu mijloacele materiale și cu munca Soc. mes. români din Cernăuți.

Dela înființare și inaugurare acest internat al mes. români a fost în stăpânirea Soc. mes. și în tot cursul vremurilor normale soc. mes. și-a făcut pe deplin datoria, îngrijind de bunul mers, de buna și cinstita îndrumare și administrare a acestui internat. Numai în anii de după războiu, deci dela 1919 încoace, soc. mes. a cheltuit din propriile sale mijloace, pentru întreținerea imobilului din chestiune și pentru creșterea celor 787 elevi și ucenici ce au fost adăpostiți în el, uimitoarea sumă de 172.125 cor. până la 9 Sept.

1920 și dela. 10 Sept. 1920 până la finea anului 1930 Lei 5,763.598. Toată lumea și însași Soc. p. cultură recunoaște că Soc. mes. și-a făcut toată datoria și că internatul mes. din Cernăuți este bine, corect și cinstit condus.

2. Așa fiind adunarea generală extraordinară constată că cererea de mai sus a Soc. p. cultură este neîntemeiată și **nedreaptă!** Adunarea generală extraordinară constată și hotărăște că sub nici un cuvânt nu poate accepta propunerile ce i s'au făcut de către Soc. p. cultură și autoriză comitetul soc. să ia toate măsurile, pe cari le va crede necesare în vederea apărării intereselor și drepturilor Soc. mes. asupra internatului de meseriași din Cernăuți, ca și a dreptului Soc. mes. români la viață liberă și autonomă așa cum prevăd statutele sale. (Urmează semăturile).

În sine chiar numai încercarea acestei **ostile** ofensive a Soc. p. „cultură“ împotriva Soc. mes. români este profund umilitoare și de natură a primejdui acțiunea românească a Soc. mes. români. Căci oricum meseriașii români și conducătorii societății mes. români din Cernăuți aveau și au desigur dreptul de a fi altfel tratați de o soc. de „cultură românească“ precum se pretinde a fi soc. p. „cultură și literatură“... Meseriașii români și societatea lor, care și-au făcut datoria pe deplin — fapt recunoscut și de către conducătorii de astăzi ai Soc. pentru „cultură“ — n'au meritat ca, după ce timp de aproape 25 de ani au dat dovezi de destoinicie și seriozitate, să li se spună acum brutal și sfidător: Ceeace a fost al vostru, nu mai e al vostru; ceeace ați fost până aci, nu veți mai fi de aci încolo!

Evident că dacă atentatul Soc. p. „cultură“ și „literatură“ împotriva Soc. mes. ar izbuti — ceeace nu credem posibil — efectul depozitării Soc. mes. români din stăpânirea internatului și robirea ei economică și socială ar însemna tot atât cât și desființarea acestei societăți și suprimarea oricărei mișcări și manifestări libere a clasei noastre de mijloc.

Semnălăm opiniei publice aceste fapte și eventualele lor urmări. Opinia noastră publică, lumea românească în totalitatea ei, aceeași care a dat ființă și susține prin voința sa și Soc. p. „cultură“ și „literatură“ (nu pentru parvenire politică!) să judece și să vadă dacă nu cumva actualii conducători ai Soc. pentru „cultură“ sunt în preajma săvârșirii unei și grave ireparabile erori.

Societatea meseriașilor, comercianților și micilor industriași

români din Cernăuți apelează și pe această cale la cumpătata și dreapta judecată a opiniei publice românești, care poate fi și ea în drept să le spună categoric mandatarilor săi din fruntea Soc. pentru „cultură și literatură”: O p r i ț i - v ă ! !

Sunt și ei meseriași români parte integrantă a corpului nostru național Egali la îndatoriri față de marile interese obștești, ei pot râvni la egalitate și încât privește drepturile. Și acești meseriași nu cer nimănui nici o pomană; ei revendică doar drepturi ce li se cuvin! Și își revendică aceste drepturi tocmai pentru a-și putea face datoria și de aci încolo!

M. Graur

Flori de cicoare

Să ne-așezăm pe prispa de la cramă,
Să ascultăm, sonor, cum curge mustul
Pe jghebul teascului, și să băgăm de samă
La viespile ce bâzâie; iar dacă gustul
Te'ndeamnă să gogеști alene-o nucă,
Întinde mâna spre grămada care se usucă
Alătura, pe prispă, lângă tine.
Să ascultăm foșnitul înserării care vine
Tiptil, să ne surprindă pe la spate,
Și se ascunde pe sub crengile-aplecate.

Când vom fi ascultat tăcuți și îndelung
Misterul care șerpuește prin podgorii
Și fâlfâitul aripilor care se grăbesc, de-ajung
La cuib, căci dorm de mult prigorii,
Atunci ne vom întoarce pe căile din suflet
Și răni ce picură, le vom descoperi mirați, fără răsuflet.
Vom merge apoi ca să culegem florile cicii:
Flori galbene, strălucitoare, flori de leacuri,
Flori ce tămăduiesc dureri de veacuri,
Sau răni pe care le-ai făcut cu alba-ți mână,
De ani, de luni, sau numai de o săptămână! . . .

Aurel V. Sânger

Multe și mărunte....

O pagină uitată a lui Mihai Teliman. — La societatea social-literară „România Jună“ din Viena se alegea în fiecare an o „comisie literară.“ Această comisie făcea criticele lucrărilor literare ale membrilor societății, cari își anunțau astfel de lucrări spre a fi cetite în ședințele plenare literare. Din inițiativa acestei comisii literare s'a încercat în mai multe rânduri redactarea unei reviste literare, dar fără succes, căci aceste foi, deși aveau mai mulți colaboratori, nu prea erau simpatizate de majoritatea membrilor societății. Astfel foaia „România Jună“ a văzut lumina zilei numai de 3 ori, iar alta, „Aurora“ a apărut numai în 4 numere și a trebuit să înceteze fiind „confiscată“. Astea s'au petrecut la 1889.

Multă vreme nu s'a mai auzit apoi la „România Jună“ de publicații literare, până ce, în primăvara anului 1892, Corneliu Roșescu (Ardelean de origine), ne-a chemat pe mai mulți colegi la el acasă, într'un hotel garni din Buchfeldgasse, unde locuia, că să ne punem la cale și să începem publicarea unei foi literare tipărite. Ne-am constituit într'un fel de comitet redacțional: Corneliu Roșescu ca șefredactor și adevăratul proprietar al foi, dânsul fiind cel ce finanța întreprinderea; Visarion Popescu, Romulus Boiu, Mihai Teliman, Vladimir Mironovici și scriitorul acestor rânduri.

La 15 Mai 1892 apărură primul număr: *Sunete și Resunete*, revistă literară-socială ilustrată, număr la care M. Teliman colabora cu schița umoristică *La pipa dacului*. Semnalez faptul cu atât mai vârtos că Teliman nu-și semna aceste uitate pagini ale sale ¹⁾.

Filimon Taniac

Popa Duhu, profesor de teologie... — În „Universul“ din 4 Octombrie 1926, d-l Econ. D. Furtună publica *Istoricul vechii facultăți de teologie din Iași* ²⁾ și încheia cu următorul interesant și cu adevărat inedit amănunt (informațiuni până astăzi rămase neînregistrate de periodicele noastre!...): „... Mitropolia — prin 1866 — intervine la minister pentru reînființare, arătând că unii profesori ai Seminarului se oferă să facă în chip gratuit cursurile, și atunci, între ei, apare și numele arhimandritului Isaia Teodorescu. Acesta nu este altul decât vestitul „popa Duhu“ al lui Creangă, fost și el doi ani director al seminarului ieșean ³⁾, și, ori vom vrea noi ori nu vom vrea — om de originali-

¹⁾ Le vom reproduce cândva după N-rul din *Sunete și Resunete* pus nouă la dispoziție de d-l F. Taniac — (Red. Făt-Frumos).

²⁾ Facultate înființată la 16 Oct. 1860 (în urma stăruințelor lui M. Cogălniceanu), desființată în 1864 din lipsă de studenți și profesori.

³⁾ Prin care ani? Fi-va cineva în stare să ne precizeze?

tate extraordinară. Din zisele și din faptele acestuia, Creangă a lixat în schița sa o foarte mică parte“. — Deci harnicul redactor al miezoaselor cazanii din Predicatorul moralului evanghelic sau alu umanitatiei, se simția atât de tare în cele teologice, încât la 1866 răvnește chiar o catedră universitară.

Fr. Vrânceanu

Delavrancea versificator! — Dupăce (în „Făt-frumos“ I 1926, 185—188) I. Șiadbei ne-a citat (din „Viața literară“ a lui Coșbuc și Gorun) chiar și probe din juvenilele versificații ale lui Delavrancea, — tânărul cercetător Lucian Predescu nu mai avea dreptul să se îndoiască de existența acestor versificații, pripindu-se (în „Moldova literară“ V 1931 Nr. 1), cum de obicei ce cam pripește..., la diverse „concluzii“.

L. M.

Recenzii

Alexandru P. Hasdeu. Domnia Arnăutului. (Nuvelă istorică, cu o introducere și note... de Liviu Marian, Chișinău 1930). — Distinsul nostru „crăian“ Liviu Marian, vrednic pioner al Bucovinei culturale ¹⁾ și neostoitor destelinător al lăncedei Basarabii și merituos cercetător al Hasdeilor ²⁾, ne face mai mult decât un obișnuit serviciu, reproducând (din „Columna lui Traian“ 1871) acea Domnie a Arnăutului pe care Bogdan P. Hasdeu o publica (acolo) drept „nuvelă istorică inedită“ a tatălui său Alex. Petriceicu Hasdeu (1881—1872). Concluzia d-lui L. Marian: „Este totuș mai mult decât probabil că redacția definitivă în românește a nuvelei (dacă nu chiar traducerea ei din rusește) aparține lui Bogdan P. Hasdeu, întrucât limba ei corectă, plină de avânt poetic pe alocurea și presărată cu o mulțime de neologisme, nu o întâlnim în puținele scrisori românești ale lui Alecsandru H. către fiul său Bogdan, stabilit în regatul român (4). Și: „Elementul retoric, care revine foarte des

¹⁾ Bucovina cărturărească, departe de a se trezi (la 1918—1919!) în perplexitatea altor provincii cari și-au improvizat dăsoălimea secundară, în mare parte, din tot ce se nimeria..., a putut da tuturor celorlalte provincii rom., o întreagă pletoară de eminenți profesori secundari. Instrucțiivă va fi statistica pe care vom produce-o p. a. ilustrată definitiv faptul.

²⁾ Și tot d-l Dr. Liviu Marian e cel mai chemat să ne dea (în sfârșit) o redacție românească a cercetărilor acestuiași Alex. P. Hasdeu asupra cântecului nostru popular.

în cursul povestirii), ne amintește viu pe Ioan Vodă cel cumplit și Ursita lui Bogdan P. H. și ne îndreptățește să credem, că autorii acestor opere nu sunt numai rude de sânge dar și colaboratori la această lucrare" (6—7).

L. M.

FOLCLORE

Strigături de nuntă

Rămâi, maică sănătoasă,	Bucură-te, tu mireasă,
Dacă n'ai fost bucuroasă	Că bota-i pe grindă'n casă,
Să mă vezi sara prin casă	Și-i cioplită'n patru dungi;
Ca o garofă frumoasă.	Cătu-s spetele de lungi;
	La capăt cu zurgălău,
	Când a da s'and și eu...

Hai bădiță să fim dragi
 O' amândoi săntem săraci
 Și-om trăi cu buze moi
 Ca și-acei cu patru boi;
 Și-om trăi cu buze dulci
 Ca și-acei cu patru junci

Auzite dela Glicheria Moroșan din Comănești (Jud. Suceava) de

Octavia-Lupu-Morariu

Păcatul popii

Cic' o fost odată un om sărac, lipit pământului de sărac ce era. Acum de năcazuri, de sărăcie, de ce-o fi fost, i-o venit zaconul bietului om că vrea să moară. Și s'o gândit el că numai Dumnezeu Sfântul știe de-o făcut ori nu vre-un păcat, da el măcar că nu știa nici cu spatele să fi greșit cu ceva, tot și-o dat cu gându că-i bine să-și cate de suflet. S'o dus la popa: — Vreu să mă pricistuesc și să mă spovedesc părinte! — Da popa după ce l-o pricistuit și l-o spovedit în lege, îi dă: — Se cade să-i dai și popii patruzeci de bani. — Pe straiul omului însă, nu se'n căpea ată de ată pe un petec. Și n'avea creștinul para chioară la viața lui. Chiar și popii i-o trecut prin cap, că de unde să aibă, așa calic, patruzeci de bani. Da când și-o zgăit ochii mai bine și-o dat sama că nici n'are dela cine cere, că omu... și-o fost dat amu duhu..... L-o apucat tremuricii pe bietul popă,

că de, lăcomos ca orice popă, i-o cerut bani calicului și-aista o murit fără să-l ierte; și-așa o'ntrat popa într'un păcat de care s'o tot ferit de cându-l ține pământu. Plătește părintele sărindare la nouăzeci și nouă de biserici, bate mătânii și face post negru de i se lungiau urechile de foame, că doară-doar l-o ierta Dumnezeu, și l-o mai slăbi, el, pustia de gânduri urite ce-și făcea.

Odată i-o trecut popii prin cap și-un gând bun: Că, adică, de ce nu m'aș duce și la vr'un cap mai luminat să-mi dea povață; la protopop bunăoară?? Și așîș hai la protopop! Îl găsește în cerdac citind la carte. Îi pupă poala și i se azvârle dinainte în genunchi și'ncepe-a se căina, că: Iacă, mări, protopoape, și iga ce! Da protopopul era tare de inger și deștept om, că era imblat, cercat și trecut prin câte, tăte.

— Nu te mai căina atât de amarnic părinte, că ai să treci prin câteva năcazuri și atâta-i tăt! Da la așa sac, iga ce petec să pui, și la așa cap, iacă ce căciulă! — Și-l povățuiește protopopu cum și ce să facă să nu pice în ițele strigoiiului.

La un an pune popa straiul săracului în gard. Într'o dimineață, cum trece pe acolo, îi văd ochii un galbăn în dreptul straiului. Atunci ia furca de fer și se dă a scutura leanca. O curs la galbeni de o' mplant pomătul. Stau galbenii polog ca frunzele toamna. Se duce popa iarăș la protopop.

— Dintr'aiștia, părinte, să nu-ți iai nici un ac, nici-o ață. Numai porci. De ți-a ieși ¹⁾ vre-unu să cumperi mâncare pentru ceilanți, și tot așa s'o duci până la unu. —

O cumpărat popa porci. Și cumu-i ieșia unu, nu-și lua altu'n loc, ci cumpăra doar mâncare mai multă la ceilanți că i-o'ngrășat de le curgea untura pe bot. Și dac'o rămas numai c'un porc s'o pus la pândă ca să vadă ce-a face, ce-a drege. Porcu-o luat poarta'n cap și s'o dus la apa Sucevii și-o trecut înnot la un ostrov, lâng'un bulbuc. Se ia popa după dânsu. Acolo i se vede ²⁾ calicu viu, în carne și oase. Porcu dă la dânsu și'ncepe a-l munci și a-l morunci; iar popa se uită cumu-l cărnosește, da nici nu crănește din gură. Și dacă s'o văzut scăpat și de asta, o dat de sufletu săracului un colac cât roata morii și-o lumânare de-un stânjăn, să nu-l mai vadă în veci. Și-am mâncat și eu din colac și-am învățat povestea ce ți-o spun s'o știi și s'o spui și la alții.

Auzită dela trișcarul Iordache Miron, de 65 de ani, din Mitocul Adâncatei, jud. Dorohoi de

Petru Iroaie

¹⁾ Numai câinii, mățele etc. pier; vitele ies.

²⁾ = i se arată.

Cronică

Semicentenarul „Armoniei“.— După ce (ca și Ardealul) Bucovina (orfană de „mura'n gură“ a oficialității) — a făcut, a fost nevoită să facă atâta școală de continuă mobilizare a inițiativei particulare, dânsa (ca și Ardealul) se bucură astăzi de veterane instituții culturale cum nu se prea se găsesc aiurea: o Societate p. cultură din 1863 (care... ar fi să fie „Astra“ bucovineană), o soc. studențească „Junimea“ din 1878 (care e mult mai mult decât o simplă soc. studențească, încât cu tot dreptul își zice „academică“), o „Școală Română“ dela Suceava din 1883 (care ar trebui să revină la ce-a fost odată...), o soc. de cântare „Ciprian Porumbescu“ dela Suceava (care după atâta făptuiri ale ei merită altă atenție din partea Primăriei¹⁾ Suceava) etc. etc. Din așa împrejurări s'a născut și semicentinara Armonie Cernăuțeană.

Întrupare a vredniciei odrăslite, nu din gogolirea și desmățul huzururilor și sinecurelor, ci din chinuită viață eroică, și întrupare a necurmăteii năzuințe către faptă, Armonia își vestia deunăzi cu atâta demnitate prăznuirea urcușului ei în cărca unei jumătăți de veac, cu declarația quasi-oficială că „aceste serbări vor fi cu desăvârșire lipsite de orice fast ieftin. Se va evita orice sterilă manifestație de suprafață. Vor vorbi însă — precum au vorbit și până acum jubiliarele Academii ale Armoniei — faptele“.

În chip deci foarte consecvent-logic, deși tot pe atâta de neobișnuit, serbările jubilară ale Armoniei după-ce au început cu seria amintitelor 15 Academii și au atins o culminație în cele 2 reprezentări ale lui Moș Ciocârlan (la 29 și 30 Martie), urmând să continue acum cu un mare Concurs de coruri țărănești, tind să se prelungească dealungul întregului an 1930—1931: o pilduitoare înghirlandare a jubileului semicentenar într'o neîntreruptă cunună de realizări culturale-artistice.

Și acum două vorbe despre neuitatele zile de 29 și 30 Martie. Duminecă 29 Martie doxologie în Catedrala Cernăuților, săvârșită

¹⁾ Aiurea, d. p. la Constanța, Primăria e în fruntea cititorilor unei reviste ca *Analele Dobrogei* ale eminentului C. Brătescu și'n fruntea acțiunii *Pro Eminescu* etc. La Suceava primarul (deși profesor!) n'a aflat până astăzi (deși i s'a cerut în Oct. 1930 - vezi „Făt-Frumos“ 1930, 181!) 2-3 scânduri p. a. acoperi o strămoșească pisanie dela Sf. Dumitru, maltratată de bolovanii alegătorilor național-țărăniști — încât opera aceasta de pietate istorică rămâne s'o facă, poate,... Clubul sportiv „Cetatea Sucevii“!...

cu mare sobor de însuși Mitropolitul Nectarie, care aduce apoi „prinos de închinare și de îmbărbătare Armoniei, lamură a sufletului românesc“. Seara în Teatrul Național, opereta lui Tudor Flondor, cu atmosfera ei evocatoare de bătrâne vremuri alecsandriste cari zămislau renașterea noastră literară-artistică. Spectacolul s'a inaugurat cu un inn-ad hoc (cor și orchestră) datorit în text d-lui Dragoș Vitencu iar în muzică d-lui prof. de Conservator Paul Jelescu. În chip foarte integrant, Moșul Ciocârlan fu preludiat de cuvântul d-lui Leca Morariu (actualul reînviator și președinte al Armoniei): un iurăș proaspăt, impetuos, vibrant și duios asupra auditoriului care trebuia îngenuchiat în fața a ceea ce reprezenta trecutul și prezentul Armoniei. Și apoi (ca și'n seara a doua) Moș Ciocârlan, într'unul din cele mai fericit-alese ansambluri, cu adevărat amintitor de zilele unei Aglaia Lupu-Onciul și de cele ale unui Grigori Pantasi. Moș-Ciocârlan (d-l Costică Lupu), creație de un înalt dramatism și de-o profund-sugestionantă vibrație; încercai senzația că rolul e prea puțin-incăpător, prea de operetă, pentru atâta colcăt... Creație vrednică deci a sta alături de Ciocârlanul neuitatului ²⁾ Pantasi. Florica primadonei noastre Octavia Lupu-Morariu (al cărei distins-temperat și toțuși cald joc de scenă ni s'a revelat acu în scurta stagiune a operei române dela Cernăuți din 1930) ne-a învăluit iarăși în splendida amplexare a acestei tinerești voci de-o rară insinuație și de cele mai fine sinuozități ale artei pure. Partenerul d-sale, d-l Eusebie Saghin (Ciobanul Stan), în cea mai perfect-omegenă conjuncție vocală, cu un bel-canto stilat care te transporta dincolo de toate barierele scenei..... Tincuța d-rei Silvia Saghin de o rară frăgezime și frășcheță. Rutinatul Gh. Ucraineț (Notarul Călămar), un meșter deslănțuitor de note hilariante. Surprinzător de matur pentru debutul său d-l Dim. Staroșciuc: un savuros Chirilă, autentic-țăran, real în joc și impozant în voce; basul d-sale se ia de pe acum la întrecere cu cel al reputatului Radu Băcu (Primarul). Agreabil timbrat baritonul d-lui C. Georgescu (Vânătorul Gheorghe). D-l Floru Amaru Paraschivescu un binșior-plasat Furfuridis. Corul Armoniei — astăzi de sigur cel dintâi ³⁾ cor al Bucovinei! La pupitru

²⁾ Bizară (și doveditoare de mare pauperism în chestiune) e sublinierea cronicarului din „Universul“ (1931 Nr. 90.) că d. O. Lupu ar fi „singurul (sic!) creator al acestui rol, de când există opera!“

³⁾ Anemia „Männergefängerein“-ului și mai ales a „Frauengefängerein“-ului s'a vădit cu prilejul Concertului aniversar (din 23 Martie a. c.) al asoc. „Tudor Flondor“ din Cernăuți.

nimbat de bucuria deplinei izbândiri, omul cele mai generoase abnegații și făptuitorul acestei mari afirmări a egemoniei noastre culturale și artistice, d-l Amulin Liteanu.

Const. I. Popescu

C. Porumbescu la Radio. — Duminecă în 15 Faur a. e. admiratorii lui Ciprian Porumbescu, dar și atâți proprietari și amatori de Radio cari abia îi vor fi auzit de nume, au putut să-și înalțe sufletele, ascultând un demn omagiu pe care Bucureștiul a știut să-l aducă memoriei Celui ce sfințește cîntirul dela Stupca. Începutul l-a făcut, la ora 9, d. Octavian Mureșanu, cu o scurtă conferință, schițând, în accente calde, viața celui prea curând dispărut. Firește, în cadrul atât de restrâns al conferinței n'a putut să între și o apreciere măi substanțială a muzicei lui Porumbescu; conferențiarul s'a mulțumit s'o caracterizeze doar prin câteva metafore și epitete. Dar, așa sumare cum au fost, expunerile d-lui Mureșanu vor fi împărtășit multora lucruri de tot nou — și acesta e meritul lor.

A zis apoi la vioară, maestrul Teodoru, două compoziții din cele mai sobre, mai pure ale lui Ciprian: „O roză veștejită“ și „Balada“, atât de adânc simțită și cu adevărat epică. Tonul plin, generos și interpretarea superioară au fost de natură a pregăti sufletele în mod demn pentru ceea ce era să urmeze: opereta „Crai nou“, care astfel se cânta a doua oară la București, dupăce, la 1927, a secerat aplauze entuziaste la Cluj, pe scena Operei. A fost un ansamblu de nume proeminente: d-nele A. Costescu-Duca (Anica) și Nina Botty (Dochița), și d-nii Costescu-Duca (Moș Corbu), V. Rabega (Leonaș), I. Oprișan (Bujor) și Edgar Istrati (Ispravnicul). Corul societății „Cezar Frank“, iar conducerea muzicală: d. Mihai Jora. În așa condițiuni, acest „Crai nou“ dela București a fost, ... putea fi — un succes deplin. Și ne-am dat din nou seama, că „operetă“ e mai mult un fel de a vorbi, dacă avem în vedere nota gravă și patetică a unor arii și coruri, prin care „Crai nou“ se aproprie mult de operă. Și dacă opera dela Viena a primit în repertoriul său „Liliacul“ lui Strauss, atunci, fără doar și poate, „Crai Nou“ trebuie să facă parte din repertoriul Operei Române.

¹⁾ Prima reprezentare „Crai Nou“ la București a avut loc (la Teatrul Liric) în 1903 sau 1904.

Și acum rezervele noastre față de această reprezentare bucureșteană a lui „Crai Nou“. Cea mai gravă e împărțirea pe acte. Libretul lui Alecsandri nu are decât un singur act; dar partitura și, conform cu ea, tradiția noastră bucovineană, încheie actul I cu plecarea jandarmilor în căutarea celor „două matahale“, repetând marșul „Pe plaiul de munte“, marș care se pretează foarte bine ca final de act, dând și o frumoasă figurație de scenă. Actul II începe apoi cu aria Dochitei „Te-ai dus, iubite“, arie care nu e în textul lui Alecsandri; urmează duetul umoristic dintre Dochita și Ispravnic, apoi apariția lui Leonaș, care îl îngrozește din nou cu vorbele „Ispravnice, moartea te paște la soare“ etc....

Ei bine, la Radio-București, actul I a fost prelungit, în mod bizar de nepotrivit până la scena aceasta de spaimă a Ispravnicului, după care ne-a fost dat să mai auzim... capodopera absurdului: Ispravnicul — îngrozit, vă rog! — cântă... un cuplet: „O cara mia ispravnicia“, pe melodia „Santa Lucia“!!! Cortina cade, iar actul II începe — cu râsul lui Leonaș de spaima ce a băgat-o în Ispravnic!!! Se poate împărțire mai absurdă? Și mai notăm că aria amintită a Dochitei a lipsit cu totul! Iar intercalarea unei arii străine ca „Santa Lucia“ e o înjosire a nivelului, admisibilă doar în vodeviluri sau în reviste!

O altă obiecțiune privește aria Anicăi „În aste haine simple“, care trece în hora „Copilița dela munte are două stele'n frunte“. Hora aceasta, la Alecsandri, o cântă tot Anica, nu Leonaș, cum s'a făcut la București!

În sfârșit, actul II, aria lui Moș Corbu „Cimpoș drăguțul meu“ a fost cântată adagio, ca doină, când în realitate e un cuplet vesel, allegro.

Observațiile acestea le scriem îndeosebi pentru d-na Mărioara Rațiu, sora lui Ciprian, care e mai în măsură să le comunice d-lui Jora și căreia negreșit îi și datorim clipele de înălțare și de dulci amintiri, ce ni le-a procurat seara de 15 Februarie. Zicem „dulci amintiri“ cu gândul la neuitatele reprezentații dela Suceava, în 1922 și 1923 — reprezentații care pot sta cu onoare alături și chiar dincolo de cea dela București...

Și gândul ne duce la protagoniste și protagoniștii noștri de atunci, cari toți, în seara de 15 Feb., vor fi ascultat cu aceeași înduioșare. Iar la Viena, în aceeași seară, neobositul, entuziastul, neuitatul nostru Grigorie Pantasi tresăria de sigur și el de Radio-București, căci „Crai nou“ a fost și un triumf al lui.

V. M.

Meseriași Români și Români culturali! — Nu credem că „Soc. p. cultură“ dela Cernăuți ar risca să rivalizeze în bilanțul activității sale... culturale, cu „Meseriașul Român“ care ne-a dat, din nou, o atât de bogată și reală Universitate liberă în zecile ei de conferințe Duminicale. Iar concertul din 31 Ian. dat de Corul „M. S.“ sub bagheta minumat-stăruitorului Dr Aurel Morariu, a pecetluit definitiv valoarea acestei distins cor.

Un Prim-Ministru și... un patriarh ca nealții! — Prim-Ministrul N. IORGA — ca niciunul dintre precursorii lui până acum (!) — renunță la răsplata care i se cuvine după cel mai sfânt drept; celalt..., miron cristea, — nici gând să se lapede de ceea ce nu i se cuvine!...

A. Stejaru

„Giovinezza“! — Unilaterală în antipoliticismul ei (când orce politeia ființează prin „politică“!), juvenil-presumptioasă pe ici-colo, — dar foarte binevenită prin ireductibila ei intransigență românească e proaspăta „Cronică“ Cernăuțeană, pilduitoare prin războinicia ei valahă pentru mulți dintre „marii“ și „maturii“ noștri!

Din țara decorațiilor (Krakalia, Starciuc, Patak-violatorul fetițelor de 10 ani)!... — „Înainte de războiul mondial, într'un sat din apropierea Cernăuților, anume Camena, sat în care țărani și azi nu pot vorbi bine limba românească, guvernul austriac a încercat să deschidă o școală ruteană. Or, ce s'a întâmplat? Întreg satul a hotărât să nu-și trimită copiii la școala ruteană. Ba mai mult, țărani s'au sfătuit să stânjănească cu orice preț înființarea acelei școli, închizând-o cu deasila, fugărind învățătorii ruteni și cerând în schimb școală românească...

Astăzi țăranul din satul Camena — interesant fenomen — cere școală ruteană! S'ar părea ceva paradoxal și inexplicabil și totuși acesta-i adevăr“... (după „Cronica“ An. I. 1931 Nr. 6).

† Ioan Vidu (29 Dec. st. nou 1867 — 7 Faur 1931). — Banatul neîntrecutului popor de doinitori, Banatul acelor minuni de coruri și fanfare țărănești cari, la 1882, îl uimiau pe Ciprian

Porumbescu al nostru (v. „Junimea literară“ 1923, 139), Banatul care, sub acest raport, cu adevărat „îi fruncea“, își adâncește din nou slovele de aur ce și le-a înscris în istoria muzicii românești... — chiar dacă ceasul acestei reliefări e prilej de întristare. I. Vidu, elev al talentului (care nu se învață în nici un Conservator), și elev elogios-titrat al Conservatorului dela Iași, și, mai presus de toate, elev al celei mai românești academii muzicale, care-i cântecul popular, I. Vidu cu Lugojana, cu Păc-păc-păc-ul lui și cu toate celelalte, e astăzi un definitiv Suveran al întreg cuprinsului românesc, iar mâne va fi răzbătut dincolo de toate îngrădirile graiului nostru. O mare pildă și învățătură pentru moftoroșenia muzicii noastre academice!...

Al. Criță

Fondul „Andrei Glavina“

Fondul cultural istro-român (menit pentru o revistă în limba istro-română!!!) a mai sporit cu 500 lei, dar din partea revistei „Analele Dobrogei“ primit prin d-l prof. univ. C. Brătescu și 40 lei dela d-l Dr. Dimitrie Lumiceanu, Chișinău, Directoratul ministerial. Vivant sequentes! Ofrandele se adresează revistei „Făt-frumos“.

De-ale Administrației

Fondurile revistei au mai sporit cu 100 lei, dar din partea d-lui Dr. Minodor Bendevschi, notar public Rădăuți. D-l Dr. M. Bendevschi, care, din chiar primul an (1926) al revistei noastre, nu scapă nici un prilej de a ne închina ofranda d-sale, primească din nou nu numai ale noastre mulțumiri, ci și ale Paraziților culturali pentru cari, suflete generoase ca d-sa, plătesc cu vârf și îndesat...

De-ale Redacției

Cele mai cordiale mulțumiri distinsului nostru colaborator Dr. Corneliu Gheorghian (Consilier la înalta Curte de casație și justiție) și d-lui prof. I. E. Torouțiu (București), — cari ne-au îmbogățit N-rul comemorativ Bucevschi cu cele două Suplimente artistice Ep. Bucevschi!

FĂT-FRUMOS

Revistă de Literatură — Artă — Știință — Viață socială

Redacția și administrația: SUCEAVĂ str. Lascar Luția Nr. 1

Țare tot la două luni

ABONAMENTUL (achitat anticipativ !)

În Țară: 200 lei pe an

În Străinătate: 500 lei pe an

CUPRINSUL:

Leca Morariu	La semicentenarul „Ărmoniei“
M. Eminescu	Basmul lui Ărghir (versuri)
V. Tempeanu	I. Dragoslav, V. Pop și copiii
Iraclie Porumbescu	Scrisoare inedită (1880) către pict. Ep. Bucevschi
M. Graur	Ăpărați internatul meseriașilor români din Cernăuți !
Ăurel V. Sânger	Flori de cicoare (versuri)
Filimon Taniac, Fr. Vrânceanu și L. M.	Multe și mărunte...
Leca Morariu	Recenzii
Octavia Lupu-Morariu	Strigături de nuntă (folclor)
Petru Iroaie	Dăcatul popii (folclor)
Const. I. Popescu, V. M., Ă. Stejaru și Ăl. Criță	Cronică
Fondul „Ăndrei Glavina“ —	De-ale administrației — De-ale
Redacției —	Paraziți culturali

Bibliografie

A apărut buletinul

MIHAIL EMINESCU

Lămuriri pentru viața și opera lui Eminescu
redactate cu concursul lui

GH. BOGDAN-DUICĂ și G. IBRĂILEANU
de LECA MORARIU

Cernăuți An. II 1931 fascic. a 6-a.

Cuprinsul: Gh. Bogdan Duică, „Amorul unei marmore“ (Explicare... „istorică“); Victor Morariu, „Luceafărul“ în nemțește; Gh. Bogdan-Duică, „Impărat și proletar“ (Explicare... „istorică“); N. Laslo, Din Eminescu inedit (Traduceri din clasici); Gh. Bogdan-Duică, Fragment estetic; Gh. Bogdan-Duică și Leca Morariu, Multe și Mărunte...

Redacția și administrația: Cernăuți, str. Arh. E. Popovici 4
Apare în 4 fascicule pe an. — Abonamentul 150 lei pe an.
Se desface numai în abonament! — Nu face schimb cu nici o publicație periodică!

Mihail Sadoveanu, Măria-Sa Puiul Pădurii (roman) București 1931

N. Batzaria, *Copilul crescut în peșteră, (roman p. tineret; adaptare)* București 1931.

Viața și opera poetului Publius Vergilius Maro (volum comemorativ publicat de Revista Clasică, București 1930 Tip „Bucovina“ I. E. Torouțiu.

I. E. Torouțiu, *Heinrich Heine (Aprecieri și controverse), București 1931 Tip „Bucovina“ I. E. Torouțiu.*

Mihail Vulpescu, *Cântecul popular românesc (Prefată de N. Iorga), București 1930.*

C. C. Antonescu, *Pedagogia generală, București 1931 Tip „Bucovina“ I. E. Torouțiu.*

Ilie Dugan, *Istoricul societ. acad. rom. „Junimea“: I. „Arboroasa“, Tip. „Bucovina“ I. E. Torouțiu.*

Mihai Costăchescu, *Documentele moldovenești înainte de Ștefan cel Mare, vol. I. Iași 1931.*

Axente Banciu, *Suflete uitate: Boghicii (Extr. din „Țara Bârsei“ 1930).*

Constantin Mandicevski, *Sistemul de control la Biblioteca Universității din Cernăuți (Extr. din „Junimea literară“ 1931).*

Constantin Mandicevski, *Rumänien: Cernăuți, Universitätsbibliothek (Extr. din „Zentralblatt für Bibliothekswesen“ Leipzig 1931).*

Paul Henry, *Les églises de la Moldovie du Nord, vol. I Texte; vol. II Album. Paris 1930. Librairie Ernest Leroux.*

Prețul 35 Lei.